GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 253. *Lunĭ, Marţĭ 11 (23) Noemvre.* 1886.

Ungurii şi opiniunea publică în România.

Braşovŭ, 10 (22) Noemvre.

De câţiva anĭ încóce şi mai alesŭ de când cu espulsările, guvernulŭ d-lui Brătianu este înfăţişatŭ în pressa maghiară ca soţŭ de luptă alŭ guvernului ungurescŭ în contra Românilorŭ malcontenţĭ din Ardealŭ.

Ministeriulŭ Brătianu, susţinŭ foile unguresci, are de furcă cu anarchiştii şi nemulţămiţii din Ardélŭ, carĭ s'au aşeḑatŭ în România, pre când în Ungaria ministeriulŭ d-lui Tisza nu mai scie ce mĕsurĭ severe sĕ mai ia spre a sdrobì pe pretinşii „agitatorĭ“ românĭ din întru.

S'a stabilitŭ în opiniunea publică maghiară unŭ felŭ de solidaritate a intereselorŭ ambelorŭ guverne din Pesta şi din Bucurescĭ în lupta contra Românilorŭ ardelenĭ.

Motivulŭ, pe care se întemeiéză în creerii ungurescĭ acéstă pretinsă solidaritate, este periculului ce ar ameninţa din partea anarchiştilorŭ ardelenĭ, carĭ ar fi gata a da mâna cu duşmanii Ţĕrei ungurescĭ şi ai Ţĕrei românescĭ pentru a resturna starea actuală a lucrurilorŭ.

Acum în urmă, cu ocasiunea alegerilorŭ comunale din România, Ungurii nĭ-au datŭ o nouă probă despre acestŭ straniu modŭ de gândire alŭ lorŭ.

Unulŭ din organele guvernului ungurescŭ, „Magyar Polgar“ dela 17 Noemvre a. c., susţine într'unŭ articulŭ scrisŭ în ajunulŭ alegerilorŭ comunale din România, că în fruntea oposiţiunei, care vrea sĕ rĕstórne pe ministrulŭ Brătianu şi partida sa, s'ar afla *„anarchiştii şi Ardelenii nemulţămiţĭ“* şi că prin urmare Ungurii trebue sĕ doréscă isbênda guvernului Brătianu la alegerĭ, căcĭ „acestŭ guvernŭ care a sciutŭ sĕ apere onórea şi buna reputaţiă a ţĕrei în contra anarchiştilorŭ este guvernulŭ păcii şi de aceea nu le póte strica Ungurilorŭ în nicĭ unŭ casŭ.“

După ce a aflatŭ resultatulŭ alegerilorŭ „Magyar Polgar“ esclamă cu satisfacere: „Ministrulŭ Brătianu conduce atâtŭ de bravŭ trebile României, încâtŭ *Kogălniceanu cu anarchiştii sĕi* n'ar face decâtŭ arŭ dărîma ceea ce a clăditŭ dênsulŭ în timpŭ de ḑece anĭ.“

Nu vorŭ sĕ scie ḑiariştii ungurĭ de aceea că şi România are nĕcazurile ei interióre şi că sunt şi acolo bărbaţĭ îngrijaţĭ de viitórea desvoltare a ţĕrei, ei vĕdŭ numai „anarchiştĭ şi nemulţămiţĭ ardelenĭ“ şi, fără de a mai cerceta déca d. Kogălniceanu face în adevĕrŭ parte din aşa numita „oposiţiune unită,“ îlŭ declară de şefŭ alŭ anarchiştilorŭ, pentru că a ţinutŭ în cameră unŭ discursŭ, în favórea Ardelenilorŭ prigoniţĭ, „care a duratŭ chiar câteva óre“.

In acelaşĭ timpŭ numitulŭ ḑiarŭ ungurescŭ susţiindŭ că guvernulŭ actualŭ românŭ este fórte popularŭ şi tare în România şi că opiniunea publică a ţĕrei e cu elŭ, vrea sĕ ajungă la conclusiunea, că în adevĕrŭ opiniunea publică în România ar fi îndreptată în contra Ardelenilorŭ nemulţumiţĭ.

Nu socotimŭ a fi oportunŭ sĕ ne amestecămŭ în luptele interne ale partidelorŭ din România, căcĭ ceea ce póte i se trece lui „Magyar Polgar“, nouĕ ni s'ar lua în nume de rĕu. Nicĭ nu ne sêmţimŭ chiămaţĭ a aprecia însemnătatea diferitelorŭ partide din România în raporturile lorŭ cu guvernulŭ ungurescŭ, datorĭ suntemŭ însĕ a documenta pe temeiulŭ faptelorŭ, că cu totulŭ greşită şi falsă este părerea ce-o lăţescŭ ḑiarele maghiare despre atitudinea Ardelenilorŭ din România şi despre disposiţiunile ce domnescŭ în sînulŭ poporaţiunei din România faţă cu causa Românilorŭ ardelenĭ.

Este falsă şi rĕutăciósă afirmarea foilorŭ ungurescĭ, că Românii ardelenĭ din România arŭ unelti în contra aşeḑĕmintelorŭ ţĕrei, care le-a datŭ ospitalitate. Ce doveḑĭ aducŭ ele pentru acésta afirmare? Ni i aducŭ pe pretinşii „anarchiştĭ şi nemulţumiţĭ“, despre carĭ susţinŭ, că ministrulŭ Brătianu i-a esclusŭ din societate. Cum arŭ puté dér nisce „escluşĭ“ ameninţa posiţiunea guvernului şi aşeḑămintele ţĕrei?

Câtŭ pentru disposiţiunile ce domnescŭ în România faţă cu Ardelenii se înşélă amarŭ Ungurii déca credŭ, că fraţii noştri de dincolo nu ţinŭ sémă de durerile şi suferinţele nóstre, se înşélă cumplitŭ déca credŭ că nu li suntŭ cunoscute prigonirile îndreptate în contra esistenţei elementului românescu din statulŭ ungarŭ.

Sĕ le dămŭ doveḑĭ Ungurilorŭ?

Venimŭ de astădată chiar cu „Monitorulŭ oficialŭ“ dela 17 (29) Octomvre 1886, în care este publicatŭ procesulŭ-verbalŭ alŭ şedinţei din 13 Decemvre 1885 a Sântului Sinodŭ din România. In acestŭ procesŭ-verbalŭ găsimŭ următórea discuţiune:

„Se comunică dela biurou adresa D-lui ministru alŭ cultelorŭ, pe lângă care înaintéză actulŭ de recunóscere a autocefaliei bisericei române, din partea bisericei Ciprului.“

„St. Sinodŭ ia actŭ de acésta.“

I. P. S. Mitropolitŭ alŭ Moldovei: Cerŭ cuvêntulŭ pentru o esplicare. De cine este tradusŭ acestŭ actŭ?

I. P. S. Genadie Craioveanu: De mine.

I. P. S. Mitropolitŭ alŭ Moldovei: Aşĭ dori sĕ audŭ originalulŭ grecescŭ, unde se ḑice: *Sinodulŭ celŭ de pe lângă voi.*

(P. S. Genadie Craioveanu citesce originalulŭ grecescŭ.)

I. P. S. Mitropolitŭ alŭ Moldovei: „Sĕ-mĭ daţĭ voe sĕ atragŭ atenţiunea S-lui Sinodŭ asupra acestui titlu, pentru că străinii potŭ sĕ greşéscă, fiind-că n'au cunoscinţă de starea lucrurilorŭ dela noi. Ei cunoscŭ că acolo la ei este Sinodulŭ celŭ de pe lângă Patriarchulŭ, şi acelŭ Sinodŭ este aşa precum suntŭ şi Sinódele din Transilvania, spre exemplu. N'am ḑisŭ din altă parte, fiind-că în Transilvania Românii suntŭ sub dominaţiunea unei puterĭ străine, străină şi de neamŭ şi de religiune, şi *toţĭ sciţĭ câtŭ suferŭ Românii creştinĭ ortodocşĭ şi Transilvania dela dominaţiunea Ungurilorŭ; şi nu numai Românii creştinĭ ortodocşĭ, dér şi chiar acei uniţĭ*, carĭ s'au înşelatŭ de s'au unitŭ, acum 180 anĭ de când luptă ca sĕ dobêndéscă o posiţiune mai bună. Ei suferŭ şi singura lorŭ scăpare, singurulŭ lorŭ limanŭ, singurulŭ lorŭ asilŭ e biserica.“

„Sub aripa bisericei, sub protecţiunea bisericei, ei luptă în contra atacurilorŭ şi tuturorŭ relelorŭ câte li se impunŭ, *căcĭ a mersŭ duşmanulŭ până acolo ca sĕ le scóţă limba din scólă, şi póte va veni timpulŭ sĕ o scóţă mâne şi din biserică. Li se cere sĕ citéscă unguresce. Sĕ nu ne sfiimŭ de a vorbi adevĕrulŭ.* Aşa dér ei ca sĕ ţină instituţiele lorŭ religióse — biserica şi scóla — se adăpostescŭ sub umbra bisericei, şi Mitropolitulŭ îşĭ adună pe Episcopii sĕi împreună cu Protoiereii şi cu alţĭ preoţĭ, şi chiar cu laicii, căcĭ astfelŭ este combinatŭ Sinodulŭ lorŭ, *este compusŭ încă şi din mirenĭ, pentru că toţĭ trebue sĕ ia parte la apĕrarea celorŭ mai vitale ale lorŭ interese naţionale şi religióse*; ei bine, acolo póte sĕ ḑică Mitropolitulŭ *Sinodulŭ celŭ de pe lângă noi*; totŭ aşa şi patriarchulŭ din Constantinopole póte sĕ ḑică: *Sinodulŭ celŭ de pe lângă noi.* Totŭ asemenea şi Grecii avêndŭ în vedere situaţia lorŭ au pututŭ sĕ greşéscă şi sĕ ḑică: *Sinodulŭ celŭ de pe lângă P. S. vóstră*; dér noi scimŭ că nu e aşa, şi ar fi pututŭ sĕ ḑică *Sinodulŭ celŭ dimpreună cu voi; căcĭ sinodulŭ de lângă noi* îlŭ avemŭ fiăcare în eparchia nóstră; fiecare Metropoliă şi Episcopiă avemŭ unŭ consistoriu; dér St. Sinodŭ, care este autoritatea cea mai înaltă a bisericei nóstre autocefale, nu credŭ că se póte întitula: *St. Sinodŭ celŭ de pe lângă Mitropolitulŭ Primatŭ“....*

Acestea s'au vorbitŭ într'o adunare ţinută de toţĭ archiereii ţĕrei românescĭ sub preşedinţa rĕposatului Metropolitŭ-Primatŭ, fiindŭ de faţă şi d-lŭ ministru alŭ cultelorŭ.

Nimenĭ din acéstă respectabilă şi venerabilă adunare bisericéscă n'a scosŭ o vorbă sĕ combată şi n'a datŭ unŭ semnŭ măcarŭ, prin care sĕ desaprobe cele ḑise de I. P. S. Mitropolitulŭ *Iosifŭ* alŭ Moldovei cu prĭvire la trista stare în care suntŭ aduşĭ Românii din Transilvania sub dominaţiunea regimului ungurescŭ.

Trebue sĕ notămŭ aicĭ, că cuvintele de mai susŭ s'au pronunţatŭ după espulsarea celorŭ şése Ardelenĭ. Suntemŭ dér cu atâtŭ mai multŭ în dreptŭ de a privi în declaraţiunea Metropolitului Moldovei, ce-a făcut'o independentŭ de acţiunea momentană a guvernului românŭ, adevĕrata espresiune a opiniunei publice din România cu privire la Ardelenĭ. Ea câştigă o imporţanţă şi mai mare déca avemŭ în vedere, că I. P. S-Metropolitulŭ Iosifŭ este aḑĭ candidatŭ pentru înalta demnitate de Metropolitŭ-Primatŭ alŭ României.

Sĕ nu-şĭ facă dér ilusiunĭ Ungurii dela putere. Opiniunea publică din România este bine informată despre starea Românilorŭ de aicĭ şi n'a încetatu nicĭ unŭ momentŭ de a ne fi favorabilă, întru cătŭ adecă doresce sĕ ne véḑă mulţumiţĭ şi neîmpiedecaţĭ în desvoltarea nóstră.

Orĭ va rĕmâné la cârmă guvernulŭ Brătianu, orĭ nu, e necesarŭ sĕ şĭ-o însemne bine Ungurii, că o apropiare sinceră, o alianţă strînsă şi durabilă între Ungaria şi România este cu neputinţă, câtŭ timpŭ elementulŭ românŭ din Ardélŭ va fi prigonitŭ şi scurtatŭ în drepturile sale.

Incordarea dintre Rusia şi Bulgaria.

Guvernulŭ bulgarŭ ceruse generalului Kaulbars sĕ aştepte sosirea miniştrilorŭ pentru a rĕspunde la ultima sa notă. Generalulŭ n'a rĕspunsŭ, dér a remisŭ guvernului nota următóre:

»Maiestatea Sa Ţarulŭ a binevoitŭ a mĕ trimite în Bulgaria cu misiunea de a face cunoscutŭ poporului bulgarŭ sentimentele sale sincere de bunăvointă. Am transmisŭ guvernanţilorŭ bulgarĭ espresiunea acestorŭ sentimente, precum şi sfaturile sincere carĭ trebuiau, după părerea guvernului imperialŭ, sĕ contribuiéscă a face ca ţera sĕ ésă din posiţiunea sa durerósă.

Nicĭ unulŭ din aceste sfaturĭ n'a fostŭ urmatŭ astfelŭ ca sĕ pótă satisface aşteptărei legitime a Rusiei. Afară de asta, agenţii diplomaticĭ ai guvernului imperialŭ au fostŭ martorĭ ai atentatelorŭ insolente comise asupra supuşilorŭ ruşĭ, precum şi asupra persónelorŭ carĭ avéu dreptulŭ la protecţiunea Rusiei. Gevernanţii bulgarĭ urméză a nu da nicĭ o atenţiune acestorŭ atentate. In fine, marea Adunare a fostŭ întrunită pentru a alege pe noulŭ principe, nu numai fără înţelegerea prealabilă cu representantulŭ Rusiei, dér încă chiar după declaraţiunea sa formală asupra inoportunităţii unui atare actŭ.

Aceste fapte probéză până la evidenţă firma resoluţiune a Regenţei de a lucra în contra vederilorŭ guvernului imperialŭ.

Considerŭ, prin urmare, presenţa mea în Bulgaria ca nefolositóre. Declarŭ că guvernanţiĭ actualĭ ai ţĕrei au perdutŭ cu totulŭ încrederea Rusiei şi că guvernulŭ imperialŭ sĕ vede în imposibilitate de a continua relaţiunile sale cu guvernulŭ bulgarŭ, pe câtŭ timpŭ elŭ se va compune din membrii actualĭ.«

Generalulŭ spuse, că are sĕ plece Sâmbătă, ce a trecutŭ, diminéţa, precum ni se telegrafiasă.

Ambasada rusésca din Constantinopolŭ a încunosciinţatŭ pe d-lŭ Grecoff, agentulŭ diplomaticŭ alŭ Bulgariei, că ea nu-lŭ póte recunósce ca representantŭ oficialŭ alŭ Bulgariei, fiindcă este

numitŭ de cătră unŭ guvernŭ nerecunoscutŭ de Rusia şi că în consecinţă nu este dispusă d'a negocia cu dênsulŭ în privinţa cestiunei bulgare.

Kaulbars şi partisanii sĕi.

Ḑiarulŭ „Svoboda" (Liberté), care apare în Têrnova în limba franceză şi bulgară, scrie următórele în contra lui Kaulbars şi a partisanilorŭ sĕi, luândŭ notă despre scirea, că soldaţii regimentului Strumsky şi ai regimentului 1 de artileriă au fostŭ amnestiaţĭ:

E interesantŭ a constata, că agentulŭ diplomaticŭ alŭ Rusiei, d. Kaulbars, care a întrebuinţatŭ tote mijlócele diplomatice şi nediplomatice, spre a mântui pe oficerii compromişĭ în lovitura dela 9/21 Augustŭ, n'a găsitŭ cu cale sĕ ḑică nicĭ unŭ cuvêntŭ în favórea acelorŭ nenorociţĭ, carĭ în contra propriei lorŭ voinţe au fostŭ târîţĭ de şefii lorŭ la acestŭ actŭ criminalŭ.

In privinţa supuşilorŭ şi protegiaţilorŭ ruşĭ, carĭ trăescŭ în Bulgaria, ḑice „Svoboda" că numĕrulŭ lorŭ nu e aşa de mare cum îşĭ închipuesce cineva. Ii poţĭ numĕra pe degete. Cei mai mulţĭ dintre ei suntŭ comercianţĭ jidovĭ, carĭ suntŭ fórte mulţămiţĭ că trăescŭ între Bulgarĭ şi carĭ suntŭ fórte nemulţămiţĭ cu procederea generalului Kaulbars deórece acésta îi compromite înaintea poporaţiunei indigene, cu care stau în legăturĭ de afacerĭ. Suntŭ însĕ cincĭ séu şése indiviḑĭ între emigranţii din Rusia, carĭ veniseră în conflictŭ cu justiţia ruséscă şi carĭ şi în Bulgaria ducŭ o esistentă fórte mişcată. Suntŭ indiviḑĭ, carĭ au servitŭ tuturorŭ partidelorŭ, unŭ soiu de nihilişţĭ pentru protegiarea cărora au venitŭ la Varna fregatele ruse, căcĭ ei suntŭ singurii carĭ au trecutŭ în tabĕra generalului rusŭ. Acestŭ soiu de *agenţĭ provocătorĭ* îşĭ tragŭ bucurosŭ loviturĭ de piciorŭ, numai spre a da generalului ocasiune, ca sĕ pótă scrie câteva note séu ultimate. Ce privesce protegiaţii ruşĭ, aceştia suntŭ Muntenegrenii, carĭ în aceste înprejurărĭ se ocupă cu o afacere fórte murdară.

Din delegaţiunĭ.

In şedinţa dela 16 Noemvre n. a comisiunei pentru esterne a delegaţiunei ungare s'a discutatŭ asupra politicei esterne.

Raportorulŭ Max *Falk* vorbesce despre timpulŭ dela revoluţiunea din Filipopolŭ dela 18 Septemvre 1885 până la isgonirea prinţului Alexandru dela 21 Augustŭ 1886, pe care ministrulŭ de esterne l'a trecutŭ cu vederea. Este cunoscutŭ, că Rusia de multŭ, de anĭ chiar înainte de lovitura de statŭ din Filipopolŭ, pe care arŭ vré unii sĕ o presinte ca isvorulŭ şi începutul tuturorŭ relelor şi încurcăturilor, a lucrat în Bulgaria şi în Rumelia în interesulŭ unirei acestorŭ două provincii, ba încă se ḑicea că Rusia a făcutŭ din acéstă unire obiectulŭ unorŭ tractărĭ între cabinete. Naturalŭ că unirea s'ar fi presentatŭ poporului bulgarŭ sub *firma ruséscă*, şi înţelegŭ prin urmare indignarea Rusiei că i-au prevenitŭ alţii, i-au luat adecă din gură fructele ostenelelorŭ sale de mulţĭ anĭ, şi au pretinsŭ pentru dênşii meritulŭ d'a fi împlinitŭ dorinţele poporaţiunei. Ministrulŭ de esterne a ḑisŭ, că atuncĭ Bulgarii n'au statŭ în graţia nóstră; eu credŭ că acésta e o rĕtăcire; n'au statŭ la începutŭ, câtŭ timpŭ s'a credutŭ că au fostŭ instrumentŭ pentru planurile *Rusiei*, dér îndată ce s'a lămuritŭ lucrulŭ, vederile s'au schimbatŭ. Faţă cu acea mişcare unionistă, monarhia nóstră a consimţitŭ, la parola dată de Rusia, d'a se restabili *status quo ante*, adecă *separarea* Bulgariei de Rumelia; în acelaşĭ timpŭ însĕ contele Kalnoky s'a esprimatŭ, că *unirea* nu atinge interesele monarhiei nóstre; acestea erau două vederĭ contraḑicĕtóre, la care venì în urmă o a treia: protocolulŭ din Constantinopolŭ, care nu însemna nicĭ unirea, nicĭ separarea, ci, cum ḑicea contele Andrassy, *status quo amelioratŭ*. Acesta s'a făcutŭ cu consimţĕmêntulŭ tuturorŭ puterilorŭ europene, şi cu tóte astea acéstă resolvare a rĕmasŭ literă mórtă, fiindcă uneia dintre puterile subscrise în protocolŭ nu i-a plăcutŭ a ţiné strînsŭ la acestŭ arangeamentŭ, aşa că omulŭ trebue sĕ'ntrebe: óre unŭ arangeamentŭ numai atuncĭ şi numai atâta timpŭ rĕmâne în putere, câtŭ timpŭ doresce Rusia şi îlŭ află sieşĭ avantagiosŭ? 'Mĭ permitŭ a adresa următórele întrebărĭ escelenţei sale: care din cele trei resolvărĭ amintite de mine a fostŭ aceea, pe care amŭ dorit'o noi seriosŭ? Amŭ avutŭ noi unŭ ţelŭ clarŭ séu ne-amŭ lăsatŭ sĕ ne pórte diferitele curente, când încóce când încolo? Rogŭ a mi se da esplicărĭ, care arŭ mai lămuri, póte, cea mai nouă fasă a cestiunei bulgare.

După espunerea ministrului de esterne, *nu* mai are trecere imputarea că conducerea politicei nóstre esterne nu lucréză, e pasivă, a abdicatŭ chiar. Póte că sĕ fi fostŭ mai energică. Dér s'a spusŭ care e graniţa, unde încetéză iubirea nóstră de pace, şi acesta e meritulŭ conducerei nóstre de esterne. Pe lângă alte greutăţĭ ce ar întêmpina o ocupaţiune rusă, s'ar adauge şi unŭ conflctŭ cu monarhia nóstră. In espunerea ministrului s'a pusŭ pondŭ pe deosebirea dintre ceea ce e trecĕtorŭ şi ceea ce e permanentŭ. Dér „trecĕtorŭ" şi „permanentŭ" suntŭ noţiunĭ relative; ceva absolutŭ permanentŭ nu esistă pe acestŭ pămêntŭ; deosebirea decĭ între trecĕtorŭ şi permanentŭ zace în scurţimea séu lungimea duratei de timpŭ. Sperămŭ că misiunea lui Kaulbars nu va fi terminată numai când Bulgaria independentă va fi mórtă séu atâtŭ de slăbită, încâtŭ sĕ renunţe la orĭce liberă voinţă. *Nedreptatea* nu se póte suferi nicĭ ca trecĕtóre. Mai atêrnă, ca ceva sĕ fiă trecĕtorŭ séu permanentŭ de două lucrurĭ: de voinţa celui ce a creatŭ respectiva stare şi de aceea, că óre se găsesce cineva, care sĕ aibă voinţa şi puterea a pune capĕtŭ acestei stărĭ. In casulŭ ântêiu, aşa numita stare „trecĕtóre« în Bulgaria *nu* se va înlătura, pentru că îi convine fórte bine Rusiei şi nu o va schimba, câtŭ timpŭ nu va fi constrînsă la acésta. E întrebare aşadéră, că e cineva, care are voinţa şi puterea a pune capĕtŭ acelei stărĭ nedrepte. După espunerea ministrului de esterne credŭ că, décă dênsulŭ n'a făcutŭ până acum nicĭ unŭ pasŭ în acéstă privinţă, motivulŭ e că a voitŭ sĕ acopere mai ântêiu spatele şi sĕ apere monarhia de periculele unei acţiunĭ *isolate*. Raporturile s'au schimbatŭ în acéstă privinţă în favórea nóstră şi e vorba acum numai décă o păşire mai energică nu vine pré târḑiu. După părerea mea casulŭ acesta *nu* este, căcĭ în Bulgaria în adevĕrŭ nu s'a întêmplatŭ nimicŭ ce ar fi lovitŭ în independenţa acestei ţĕrĭ séu în interesele monarhiei nóstre. Negreşitŭ, că nu e meritulŭ nostru acesta, ci alŭ Bulgarilorŭ, a cărorŭ prudenţă şi moderaţiune o admiră tótă Europa. Dér ar fi aprópe timpulŭ, ca guvernulŭ nostru sĕ se esprime asupra procederei ruse în Bulgaria într'o formă mai amicală, dér mai hotărîtă. Asta încă totŭ n'ar fi rĕsboiu, pe care în adevĕrŭ nu-lŭ dorimŭ, fiindŭ că *orĭce* rĕsboiu păgubesce însutitŭ interesele nóstre şi fiindŭ că scimŭ bine, că în acestŭ casŭ specialŭ Rusia îndată ar lăsa la o parte pe Bulgarĭ — căcĭ acestia nu'i fugŭ de acolo — şi s'ar arunca cu tótă furia asupra nóstră, că *noi* prin urmare amŭ avea sĕ suferimŭ cea dintêiu şi cea mai grea lovitură a acestui colosŭ. Prin urmare contele Kalnoky are o mare rĕspundere şi sentinţa finală asupra politicei ministerului nostru de esterne atêrnă de modulŭ cum va sci acesta folosi referinţele favorabile, apĕrându se pe câtŭ se póte pacea, dér şi interesele vitale ale monarhiei nóstre.

Contele I. *Andrassy* ḑice (în limba germană) că parte atitudinea tăcută ce amŭ observat'o faţă cu evenimentele din Bulgaria, parte limbagiulŭ foilorŭ din Germania, care trecŭ de inspirate, au deşteptatŭ în mulţĭ convingerea, că *raportulŭ nostru cu Germania* puţinŭ folositorŭ e; ba pesimiştii au redusŭ greutăţile situaţiunei nóstre acestui raportŭ. Temerea acésta a provocatŭ atâtŭ în parlamentŭ, câtŭ şi în delegaţiunĭ interpelărĭ. Eu nu mĕ îndoiescŭ unŭ momentŭ în fidelitatea alianţei cu Germania şi cu cele espuse de ministrulŭ de esterne sunt înţelesŭ. Dér a mai ḑisŭ, că cancelarulŭ germanŭ şĭ-a adusŭ la valóre activitatea sa mijlocitóre nu pentru dorinţele uneia séu altei puterĭ, ci în prima liniă pentru susţinerea păcii. S'ar părea decĭ, că Germania a sacrificatŭ interesele nóstre pentru susţinerea păcii europene. Cestiunea trebue sĕ se lămuréscă deplinŭ şi de aceea am luatŭ acum cuvêntulŭ.

Ca şi atuncĭ când s'a făcutŭ acéstă alianţă, totŭ aşa şi aḑĭ sunt de părere, *că ea oferă o garanţiă a păcii europene, care nu s'ar putea înlocui prin nicĭ o altă grupare séu combinare.* E aşa de naturală alianţa, încâtŭ, décă n'ar esista atâtŭ noi câtŭ şi cei din Germania arŭ trebui sĕ se întrebe, că pentru ce nu esistă? (Aşa este!) Interesele amêndurorŭ imperielorŭ nu colidéză nicăerĭ, şi apoi alianţa e de natură defensivă, nu ameninţă pe nimenea. Décă ea n'a adusŭ cumva fructele aşteptate, e datoria fiăcărui delegatŭ sĕ cerceteze, nu cumva greşéla ḑace în alianţa originală séu chiar în raporturile schimbate.

Câtŭ timpŭ alianţa a fostŭ numai între două puterĭ, a funcţionatŭ fórte simplu. *Dér din ḑiua când s'a anunţatŭ ostentantivŭ, că punctulŭ de plecare alŭ politicei nóstre este acela, d'a obţinea specialŭ în cestiunile orientale totdéuna, înaintea tuturorŭ celorlalte state, o înţelegere cu Rusia, alianţa nóstră cu Germania n'a mai pututŭ fi ceea ce a fostŭ la origine fără ca noi sĕ putemŭ face câtuşĭ de puţinŭ responsabilă pentru acésta pe Germania.* Causa e prin urmare în noua şi nenaturala grupare a celorŭ trei puterĭ. Din acestŭ momentŭ Germania a trebuitŭ sĕ aibă în vedere şi interesele şi dorinţele Rusiei. Acestŭ nou raportŭ n'a folositŭ nicĭ uneia din cele trei puterĭ, interesele nóstre şi ale Rusiei au ajunsŭ în şi mai aspru contrastŭ, ér Germaniei i-a impusŭ o grea problemă. N'a folositŭ nicĭ Europei, pentru că a deşteptatŭ în celelalte puterĭ neîncredere, deşi neîntemeiată. Şĭ-a perdutŭ puterea pentru susţinerea păcii europene, pentru că o alianţă a trei puterĭ, dintre care două au interese diferite tocmai acolo unde au sĕ lucreze împreună, nu mai putea impune Europei şi aceia, carĭ doreau turburarea păcii, o puteau aştepta mai sigurŭ dela acéstă grupare nenaturală. Astfelŭ Germania a venitŭ într'o situaţiune mai grea ca noi şi prinţulŭ Bismarck într'o posiţiune escepţională. Séu că Germania avea sĕ 'şĭ însuşéscă de ale sale interesele nóstre în Orientŭ cu tótă energia şi sĕ nu ţină sémă de Rusia, şi atuncĭ cancelarulŭ imperiului germanŭ ar fi comisŭ o mare greşélă, punêndŭ imperiulŭ germanŭ în prima liniă, unde era chematŭ sĕ stea, din punctulŭ de vedere alŭ intereselorŭ germane şi alŭ fidelităţii de aliatŭ, numai în a doua liniă; séu nu o face acésta şi, décă nu isbutesce a îndupleca pe Rusia sĕ cedeze, trebue sĕ încerce, cu tóte mijlócele ce'i stau la disposiţiune, între carĭ şi pressa, a esercita o presiune contrară vederilorŭ nóstre; şi atuncĭ încă comite o mare greşélă, espunêndu-se periculului a sdruncina alianţa ambelorŭ imperii, cărora deopotrivă le e necesară.

Conchidŭ: *Nu în lipsa de voinţă onestă din partea prinţului Bismarck, ci în forţa raportului de trei şi în acelŭ conceptŭ e de căutatŭ greşala, după care noi aşteptămŭ dela ceilalţĭ sĕ facă ce ar fi sĕ facemŭ noi, dorindŭ sĕ vorbéscă ce amŭ avea sĕ vorbimŭ noi; că noi, până acum celŭ puţinŭ, aşa se pare, nu ne-amŭ decisŭ a lua asupră-ne acea rĕspundere, care în prima liniă ne privesce pe noi şi numai pe noi.*

Ceea ce'mĭ lipsesce mie în espunerea ministrului, este că nu s'a arĕtatŭ, că chiar décă amŭ sta singurĭ pentru apĕrarea disposiţiunilorŭ tractatului din Berlinŭ, n'amŭ întârḑia a face acésta, câtŭ timpŭ nu e creată o altă basă de dreptŭ. E necesarŭ sĕ esprimămŭ acésta cu tótă hotărîrea, fiindŭ că după convingerea mea numai acelŭ statŭ póte conta pe aliaţĭ sigurĭ, despre care şi tóte celelalte suntŭ convinse, că elŭ în casulŭ datŭ ar fi decisŭ a interveni cu tótă puterea pentru propriele sale interese, chiar şi décă ar fi isolatŭ, ceea ce la noi de sigurŭ nu e casulŭ. Am credutŭ că trebue s'o spunŭ acésta spre a arĕta, că greşescŭ aceia, carĭ ḑicŭ că raportulŭ dintre ambele monarhii nu e folositorŭ cum s'a aşteptatŭ şi eu sunt hotărîtŭ convinsŭ *că câtŭ timpŭ noi în cestiunile statelorŭ balcanice ce ne atingŭ nemijlocitŭ rĕmânemŭ pe tĕrêmulŭ aceluiaşĭ programŭ, care corĕspunde şi interesului monarhiei şi păcii europene, şi câtŭ timpŭ noi nu pretindemŭ ceea ce trebue sĕ oprimŭ altora, noi — precum a arĕtatŭ şi ministrulŭ-preşedinte ungurescŭ în numele ministrului de esterne — sub tóte împrejurările putemŭ conta pe cooperarea aliatului nostru germanŭ.*

Incă o cestiune trebue s'o atingŭ, care privesce viitorulŭ, şi aci trebue sĕ mărturisescŭ, că m'a cuprinsŭ órecare îngrijire de cuvintele ministrului de esterne şi anume: „Décă de o parte generalulŭ Kaulbars a provocatŭ animositatea contra sa şi a Rusiei şi a trecutŭ multŭ peste ţelŭ, vorŭ trebui şi Bulgarii sĕ mai slăbéscă din atitudinea lorŭ estremă; puterile se vorŭ sili a crea în Bulgaria o stare suportabilă şi durabilă, şi nu e de ganditŭ că va isbuti acésta, décă nu se va stabili între Rusia şi Bulgaria unŭ raportŭ mai bunŭ. Trebue sĕ 'ntrebŭ pe ministrulŭ de esterne, cum înţelege acésta, căcĭ după părerea mea ar fi o rătăcire a ḑice, că aḑĭ nu e regulatŭ în Bulgaria nimicŭ legalŭ. Tocmai contrarulŭ e adevĕratŭ. Afară de unirea dintre Bulgaria şi Rumelia e regulatŭ totŭ în tractatulŭ din Berlinŭ, ceea ce voiu dovedi prin citarea singuraticelorŭ articule ale acestui tractatŭ:

Articululŭ I creéză unŭ principatŭ autonomŭ şi tributarŭ, Bulgaria sub suzeranitate aSultanului cu unŭ guvernŭ creştinŭ. — Articululŭ III hotărăsce, că principele Bulgariei se alege liberŭ de cătră poporŭ şi se întăresce de înalta Pórtă cu consimţĕmêntulŭ puterilorŭ. Décă tronulŭ devine vocantŭ, noulŭ principe are sĕ se alégă sub aceleaşĭ condiţiunĭ şi formalităţĭ. — Articululŭ VI tractéză despre administrarea provisoriă a Bulgariei. Administrarea se afla adecă atuncĭ de faptŭ şi naturalŭ în mânile ruse. Numitulŭ articulŭ alŭ tractatului din Berlinŭ n'a vrutŭ sĕ încredinţeze Rusiei nicĭ măcarŭ administrarea provisoriă, deşi acésta nu se puté încredinţa atuncĭ nimĕrui altuia, ci la propunerea Austro-Ungariei s'a încredinţatŭ administrarea provisoriă până la terminarea regulamentului organicŭ conducerei unui comisarŭ imperialŭ rusŭ, dér sĕ i se alăture unŭ comisarŭ imperialŭ otomanŭ, precum şi consulii delegaţĭ mai alesŭ pentru acésta ai celorlalte puterĭ semnatare ale tractatului, pentru ca sĕ i controleze esercitarea activităţii sale guverniale provisorie; în casŭ de divergință de opiniunĭ între consilii delegaţĭ sĕ decidă maioritatea şi în casŭ de neunire a părerilorŭ între acéstă maioritate şi între comisarulŭ rusŭ şi comisarulŭ otomanŭ, au sĕ decidă representanţii din Constantinopolŭ ai puterilorŭ semnatare întruniţĭ într'o conferinţă. Articululŭ VII dispune, că administrarea provisoriă nu trebue sĕ se prelungéscă peste durata de 9 lunĭ, socotite dela schimbarea documentelorŭ de ratificare. Acestŭ articulŭ adauge, că după terminarea regulamentului organicŭ sĕ se păşéscă la ale-

gerea principelui şi că îndată ce principele e întronisatŭ are sĕ între în putere noua organisare şi principatulŭ sĕ ajungă în deplină folosire a autonomiei sale. Câteva alte articule ale tractatului desemneză acele servituţĭ, ce e obligată a le lua asupra'şĭ Bulgaria autonomă faţă cu tóte seu cu singuraticele puterĭ. Faţă cu Turcia se dispune asupra tributului şi despre luarea asupră'i a datoriilorŭ statului. Articululŭ X dispune, că Bulgaria în loculŭ guvernului otomanŭ are sĕ ia asupră'şĭ sarcinele şi îndatoririle aceluia faţă cu liniile ferate de joncţiune turco-europene, precum şi acele îndatorirĭ la care a aderatŭ Pórta atâtŭ faţă cu Austro-Ungaria, câtŭ şi faţă cu societatea pentru lucrarea căilorŭ ferate. Inţelegerile necesare pentru regularea acestorŭ cestiunĭ se vorŭ lua, după acelaşĭ articulŭ, între Austro-Ungaria, Pórtă, Serbia şi principatulŭ Bulgaria nemijlocitŭ după încheiarea păcii. Articululŭ XIX dispune, că comisiunea europénă în înţelegere cu Pórta are sĕ administreze finanţele provinciei până la îndeplinirea nouei organisaţiunĭ. Articululŭ XXII tracteză despre tăria efectivă a trupelorŭ ruse de ocupaţiune şi dice apoi mai departe: »Durata ocupaţiunei Rumeliei şi Bulgariei se stabilesce pe 9 lunĭ, din diua schimbării ratificaţiunilorŭ, şi guvernulŭ rusŭ se obligă a termina, într'unŭ altŭ intervalŭ de 3 lunĭ, trecerea trupelorŭ sale prin România şi deplina deşertare a acestui principatŭ.« Prin urmare aci suntŭ desemnate precisŭ tóte drepturile şi îndatoririle Bulgariei, precum şi prestaţiunile ei către alte state şi cu tóte astea nicăirĭ nu se găsesce unŭ punctŭ, care s'ar puté esplica câtuşĭ de puţinŭ într'acolo, că a esistatŭ intenţiunea, a recunósce Rusiei o posiţiune deosebită înaintea celorlalte puterĭ semnatare. Ministrulŭ de esterne a disŭ, că la regularea definitivă a stărilorŭ bulgare este nendoiosŭ necesară cooperarea Rusiei. Asta a avutŭ valóre numai pentru prima constituire a ţĕrii, căcĭ adĭ nu e cestiune despre nimicŭ. Cuvintele ministrului s'arŭ putea esplica aşaderă numai în sensulŭ, că raporturile esistente adĭ în deplină formă legală ar fi sĕ se modifice în favorulŭ Rusiei şi în faptă împĕratulŭ Alexandru III e împinsŭ de opiniunea publică a ţĕrii în acéstă direcţiune. Contele Kalnoky se încrede în iubirea de pace a Ţarului; şi eu împărtăşescŭ acéstă încredere, dér opiniunea publică Rusia se mişcă într'unŭ curentŭ cu totulŭ opusŭ şi prin esprimărĭ ca cea citată obţinemŭ numai resultatulŭ, că dămŭ apă pe móră direcţiunei panslaviste- espansive, care apoi éráşĭ este în stare a exercita asupra Ţarului o presiune în sensulŭ ei. De aceea e necesară o esplicare în privinţa acestei esprimărĭ a ministrului de esterne, care se pare că stă în contradicere cu programulŭ desvoltatŭ de ministru-preşedinte ungurescŭ, după care noi nu âmblămŭ nicĭ după protectoratŭ în peninsula balcanică, dér nicĭ altuia nu i se permite acésta; căcĭ ar puteă gândi cineva, că noi acordămŭ Rusiei acolo o influinţă permanentă, pe când noi pentru noi nu-lŭ pretindemŭ. Dér chiar decă o astfelŭ de schimbare a raporturilorŭ în favórea Rusiei n'ar fi periculósă, cum e acésta peste totŭ cu putinţă? Nu cumva sĕ se desfiinţeze constituţiunea? Aceeaşĭ constituţiune, la crearea căreia a ajutatŭ şi Rusia? Acestea suntŭ întrebărĭ, la care trebue sĕ cerŭ rĕspunsŭ, fiindcă de acestŭ rĕspunsŭ facŭ dependentă posiţiunea mea mai departe faţă cu guvernulŭ

(Va urma.)

SCIRILE DILEI.

N'au norocŭ „patrioţii« noştri cu teatrele; pretutindenea deficite şi fiascurĭ, cu tóte subvenţiunile dela comune, dela statŭ, dela reuniunĭ şi mai scie Dumnedeu de unde. Se scie că *opera din Pesta* are sĕ se dea în arendă, ca sĕ mai perdă şi alţii, cum a perdutŭ statulŭ prin risipa banilorŭ. Societatea scriitorilorŭ şi artiştilorŭ din Pesta a luatŭ următórea resoluţiune: Considerândŭ că cheltuelile cele marĭ şi deficitulŭ operei nu armoniséză cu resultatulŭ artisticŭ obţinutŭ prin acestŭ institutŭ şi cu starea financiară a ţĕrii; considerândŭ că se proiecteză arendarea operei, conferinţa doresce: reducerea organismului operei şi adaptarea ei cu referinţele nóstre; concediarea puterilorŭ străine, care costau multŭ şi nu atragŭ publiculŭ; naţionalisarea deplină a institutului şi lăsarea lui sub administraţiunea statului. Conferinţa mai declară, că în casŭ când opera s'ar transforma prin arendare în institutŭ internaţionalŭ în paguba limbei şi musicei naţionale, subvenţionarea acestui institutŭ de către regele şi de statŭ ar fi cu totulŭ neîndreptăţită. Acéstă resoluţiune se va îmâna miniştrului de interne.

—x—

»Presse' anunţă, că ministrulŭ de comerţŭ austriacŭ *Bacquechem,* însoţitŭ de referentulŭ Kalchberg, plécă la Pesta, spre a conferi cu comitele Szechenyi. In prima linia obiectulŭ conferenţelorŭ va fi póte raporturile comerciale austro-române, de şi va putea fi vorba şi de espirarea tractatelorŭ cu Germania şi Italia.

—x—

Iubitorulŭ şi făcĕtorulŭ de datorii ministru *Trefort,* care n'a contractatŭ mai puţinŭ ca o duzină de datorii pentru resortulŭ sĕu, vedêndŭ că comunele nu'lŭ scapă de năpastea ce a cădutŭ peste elŭ d'a nu'şĭ puteă plăti invĕţătorii, a promisŭ pe de o parte că se va da peste capŭ şi va plăti restanţele, pe de altă parte a preliminatŭ o sumă mai măricică, ca pe viitorŭ sĕ nu mai rabde învĕţătorii. De nu i-ar fi de deochĭ.

—x—

In *Preşmerŭ* s'au inchisŭ douĕ classe ale scólei poporale gr. or. din causă că 3 5 dintre elevĭ s'au înbolnăvitŭ.

—x—

Ni se scrie din *Lipsca* cu data 17 Noemvre n. c., că d-nii Petru Garboviceanu şi Mihailŭ Popescu, amên doi din România, studenţĭ de teologiă şi filosofiă, au făcutŭ esamenulŭ teologicŭ la facultatea din Lipsca cu succesŭ laudabilŭ. Iĭ felicitămŭ.

—x—

Numĕrulŭ bolnavilorŭ de *epidemia vĕrsatului* în Pesta a trecutŭ peste 40 pe di.

—x—

Cetimŭ în »Luminătorulŭ" sub titlulŭ »Care e patrioticŭ?': „Referitorŭ la notiţa despre casina „patriotică' din Tinca (comitat. *Bihorŭ*) reprodusă după diarele patriotice în „Lumin.," din nou cetimŭ în aceleaşĭ diare şi reproducemŭ, că spinele »patrioţilorŭ« din Tinca nu este Dragan, ci vredniculŭ advocatŭ românŭ, d-lŭ Georgiu *Dringau.* Elŭ respinge cu indignaţiune acusa de nepatriotismŭ şi declară, că din motivulŭ unei afacerĭ private a eşitŭ dintre membrii casinei, înainte de ce casina a adusŭ acelŭ conclusŭ în contra lui. Éră magistratulŭ din Tinca într'unŭ atestatŭ oficialŭ, trimisŭ diarelorŭ „patriotice", *apĕră* pe d-lŭ advocatŭ Dringau contra acusei de nepatriotismŭ. Amŭ vrea sĕ scimŭ acuma, cine este nĕpatrioticŭ: Casina, Dringau, magistratulŭ, seu acele diare? Minunate lucrurĭ; în adevĕrŭ scandalŭ veritabilŭ!«

—x—

Camera advocaţială din *Braşovŭ* face cunoscutŭ, că advocatulŭ de aci Iosef *Iakab,* după ce tribunalulŭ din Braşovŭ i-a deschisŭ concursŭ cu decisiunea sa din 6 Noemvre c., e suspendatŭ dela esercitarea advocaturei şi s'a delegatŭ ca curatorŭ alŭ cancelariei sale advocatulŭ de aci Iuliu Bachmaier.

—x—

Corpurile legiuitóre române suntŭ convocate în sesiune ordinară la 15 Noemvre c.

—x—

In *Rodbavŭ*, comitatulŭ Braşovului, lucrându-se lemnăria unei şurĭ de cereale, a cădutŭ o bârnă şi a omorîtŭ unŭ omŭ; totŭ unŭ locuitorŭ de acolo, care tăia lemne în pădure, a fostŭ omorîtŭ de unŭ arbore, care a cădutŭ peste elŭ.

—x—

Alegerile comunale în România s'au terminatŭ în favórea guvernului.

—x—

Ţéră fără Ţiganĭ până acumŭ, ce e dreptŭ, încă nu există în Europa, dér o sĕ se creeze una. Guvernulŭ bavarezŭ adecă a isgonitŭ pe Ţiganĭ pentru tóte timpurile din ţéră. Prilegiu la acéstă mĕsură draconică a datŭ cunoscuta virtute naţională a Ţiganilorŭ: cleptomania. Ministrulŭ ungurescŭ de interne a adusŭ la cunoscinţa tuturorŭ oficiilorŭ administrative acéstă disposiţiune a guvernului bavarez, cu observarea de a reţine pe Ţiganĭ dela visitarea Bavariei.

—x—

Trupa teatrală germană va juca astă séră Lunĭ „Iohannistrieb,« comediă în 4 acte de Paul Lindau. Mâne séră Marţĭ va juca în beneficiul d-şórei *Erna Risa* »Die Danischeff,« dramă în 4 acte de Petru Newsky.

Resultatulŭ apelului meu din „Gazeta Transilvaniei" nr. 221 din a. c.*)

In suscitatulŭ numĕrŭ alŭ diarului nostru „Gazeta Transilvaniei' făcusemŭ unŭ apelŭ către némulŭ nostru, ca adecă:

1. Fiăcare individŭ, după voinţă şi putinţă, sĕ contribue la înfiinţarea unui fondŭ din care sĕ se provadă elevii şi elevele sĕrace a scólelorŭ nóstre rurale cu abcdare şi legendare, sciindŭ din propria esperiinţă că cea mai mare lipsă o avemŭ de acelea cărţĭ. că mai multŭ de jumĕtate din suma totală a elevilorŭ scólelorŭ nóstre rurale nu le au şi nu le potŭ procura — săracĭ fiindŭ.

2. Cu acea ocasiune rugaiu şi pe domnii învĕţătorĭ şi pe d-nele învĕţătore, sĕ-mĭ scrie: ce abcdare şi legendare folosescŭ? de ce autorŭ? le suntŭ impuse? nu ar avé dreptŭ sĕ folosésca altele? Carĭ credŭ că ar fi mai bune din punctŭ de vedere pedagogicŭ? Şi câţĭ elevĭ şi eleve nu au abcdare şi legendare, firesce numai din cei în adevĕrŭ săracĭ şi cu tragere de inimă către învĕţătură?

3. Totŭ atuncĭ rugaiu pe domnii autorĭ, respective editorĭ sĕ binevoiéscă a-mĭ scrie: câte esemplare de abcdare şi câte legendare mĭ-arŭ puté oferi şi cu ce preţŭ scădutŭ, — ca în casŭ când ar incurge vre-o sumuliţă sĕ mĕ potŭ orienta şi sĕ potŭ procura pe séma săracilorŭ elevĭ dela scólele nóstre rurale. Terminulŭ îlŭ ficsaiu atuncĭ pe 1/13 Noemvre a. c.

Espirândŭ acelŭ terminŭ sunt liberŭ a da următórea dare de sémă:

1. Pentru scopulŭ susŭ amintitŭ au contribuitŭ următorii domnĭ:

Nicolau Rusanŭ, posesorŭ mare în Sâncelŭ, 1 fl.; Elie Dopp, adjunctŭ de ingînerŭ în Sâncelŭ 1 fl. 10 cr.; Dănilă Gaborŭ, adjunctŭ de ingînerŭ în Sâncelŭ 1 fl.; Ein Unbekanter, 20 cr.; Petru Lenghelŭ, adjunctŭ de ingînerŭ în Sâncelŭ 1 fl.; Ioanŭ Frăţilă, primarŭ în Sâncelŭ 1 fl. 5 cr.; Artemiu Blăşianŭ preotŭ gr, cat. în Obreşia de Târnavă 1 fl.; Ioanŭ Filipŭ preotŭ gr. cat. în Liboţiu (M. Lapos) 1 fl.; Dr. Ioanŭ Popŭ de Bichis medicŭ de regmt. în Sibiiu 1 fl; Redactorulŭ dela »Ludimagister" Ioanŭ Simu în Reşiţa 50 cr.; Aronŭ Lupeanu amploiatŭ militarŭ la direcţiunea de geniu în Przemysl (Galiţia) 1 fl.; I. Popŭ Reteganulŭ inv. şi red. în Rodna veche 1 fl. 45 cr. Suma 11 fl. 30 cr.

Din suma asta s'a cumpăratŭ unŭ protocolŭ legatŭ, pentru de a induce sumele incurse, cu 1 fl. 10 cr. S'au depusŭ spre fructificare în cassa de păstrare *„Rodna veche"* 10 fl. Decĭ la subscrisulŭ mai suntŭ 20 cr. v. a.

2. Dintre toţĭ învĕţătorii românĭ îmĭ scriseră numai şépte inşĭ, şi adecă:

1) D-lŭ Petru Grama din Sânte-Jude arată că ar avea lipsă de 11 abecdare şi 9 legendare pentru sĕracii elevĭ ai şcólei conduse de d-sa; nu spune însĕ de care autorŭ?

2) D-lŭ Ioanŭ Suciu înv. în Soolvĕstru p. u. Görgeny-Szt-Imre, cere pentru sĕracii sĕi elevĭ 30 abecdare de Solomonŭ-Munteanŭ şi 20 legendare de Stefanŭ Popŭ.

3) D-lŭ Petru Prenariu înv. gr. ort. în Mercina, p. u. Văradia, cere 8 abecdare şi 9 legendare de I. Popescu.

4) D-nii Eustachiu Crişanŭ şi Atanasiu Moldovanŭ inv. în Şinca veche cerŭ 10 abecdare şi 4 legendare de I. Popescu.

5) D-lŭ Ignatŭ Grigorescu înv. în Cernescĭ p. u. Kapolnok cere 24 abcedare şi 6 legendare de V. Petri.

6) D lŭ Ipate Todoranŭ înv. în Domnin p. u. Szilágy-Szt. Király cere 22 abecdare de I. Papiu şi 22 legendare de I. Popescu.

7) D-lŭ Romulŭ Simu, înv. dir. în Orlatŭ arată, că la scólele grăniţĕrescĭ din fostulŭ reg. rom. I nu suferŭ şcolarii lipsă de cărţĭ şi că în acelea şcóle suntŭ folosite abcdarele şi legendarele lui I. Popescu, ca impuse de Comitetulŭ administrativŭ, déră după a d-sale părere suntŭ mai bune ale lui V. Petri, din punctŭ de vedere pedagogicŭ.

8) Unŭ colegŭ dela o şcólă grăniţĕréscă din fostulŭ reg. rom. II (dela Năsĕudŭ) îmĭ spune că la tóte scólele lorŭ suntŭ introduse abcdarele şi legendarele de V. Petri, ca cele mai corĕspundĕtóre, (precum şi suntŭ I. P. R.) şi că elevii scolelorŭ lorŭ nu au lipsă de cărţĭ, căcĭ suntŭ provĕduţĭ din fondurile lorŭ.

Adecă: Numai şcólele române din fostele regimente I şi II de graniţă suntŭ bine provĕdute cu cărţĭ, numai în acelea este o uniformitate în cărţĭ, încâtŭ adecă unele au pe ale lui I. Popescu, ér altele pe ale lui V. Petri, precând în celelalte scóle românescĭ nu mai afli uniformitate, ba nicĭ cărţĭ nu afli în multe şi totuşĭ domnii învĕţătorĭ, nicĭ chiar aceia, carĭ în adevĕrŭ au lipsă de cărţĭ în scólele ce le conducŭ, nu ne scriseră nimicŭ, deşi nu credŭ sĕ nu fi auditŭ de apelulŭ meu, care s'a publicatŭ mai în tóte foile nóstre. Póte îşĭ vorŭ fi disŭ: la ce sé mai scriemŭ, că totŭ n'are de unde ne da cărţĭ de câte avemŭ trebuinţă? E dreptŭ, că deocamdată nu se póte satisface nicĭ cererilorŭ intrate, dér nu e de desperatŭ; eu credŭ că se vorŭ afla destui bărbaţĭ mărinimoşĭ, carĭ sĕ tindă din prisosinţa lorŭ câţĭva crucerĭ pentru unŭ scopŭ atâtŭ de sublimŭ; eu credŭ că şi celŭ mai sĕracŭ póte da câtŭ de puţinŭ, baremĭ 10—20 cr. la acestŭ fondŭ, din care sĕ se provédă sĕracii elevĭ ai scólelorŭ nóstre rurale cu cărţile celea mai necesare, cu abecdare şi legendare.

III. Dintre autorĭ, respective editorĭ, singurŭ d-lŭ Teocharŭ Alexi din Braşovŭ se oferi că ar fi dispusŭ a da 11,000 esemplare din abecdariulŭ compusŭ de amicii scólei cu preţulŭ scădutŭ de 900 fl., adecă ar veni esemplariulŭ numai 9 cr. mai dândŭ 1000 es. rabatŭ.— Este rugatŭ decĭ a ne trimite unŭ esemplarŭ de probă, ca incurgêndŭ mai mulţĭ banĭ, de vomŭ vedea că avemŭ de unde procura unŭ numĕrŭ mai însemnatŭ de esemplare şi de vomŭ vedĕ, că acelŭ abecdarŭ întrunesce condiţiunile pedagogice sĕ intrămŭ în tĕrgŭ cu d-sa.

Finindŭ acestŭ raportŭ îmĭ iau voiă a reînoi *Apelulŭ:*

I. Binevoéscă toţĭ membrii scumpului meu neamŭ a trimite după voinţă şi putinţă câte ceva pentru înfiinţarea desamintitului fondŭ de abcedare şi legendare pe séma elevilorŭ săracĭ dela şcólele nóstre rurale.

II. Binevoéscă domnii învĕţătorĭ şi stimatele învĕţătóre a ne scrie: de câte legendare şi abecedare au lipsă în şcólele conduse de domnia lorŭ, şi acelea: de ce autorŭ sĕ fiă? carĭ credŭ d-lorŭ că suntŭ mai bune?

III. Binevoiescă domnii autorĭ, respective editorĭ a-mĭ rĕspunde cu ce preţurĭ scădute potŭ oferi abecedarele şi legendarele d-sale? Şi — de nu le va fi spre supĕrare — fiă bunĭ şi trimită'mĭ câteva esemplare sĕ dau baremĭ şcólelorŭ celorŭ mai lipsite, învĕţătorii cărora înaintară deja cererile.

Totŭ ce privesce acéstă afacere binevoéscă fiecine a adresa la subscrisulŭ în Rodna veche (Ó.-Rodna, Transilvania) unde sunt învĕţătorŭ şcólei române confesionale, şi de unde voiu raporta la 1 Ianuariu 1887 din firŭ în pĕrŭ.

Mulţămindŭ sincerŭ domnilorŭ carĭ au binevoitŭ a rĕspunde la primulŭ meu Apelŭ, şi sperândŭ că la acestŭ alŭ 2-lea Apelŭ vorŭ binevoi a rĕspunde mai mulţĭ din neamulŭ nostru, sunt stimătorŭ.

Rodna veche, 14 Noemvre 1886.

Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ,
învĕţătorŭ şi redactorŭ.

*) Celelalte diare suntŭ rugate a reproduce cuprinsulŭ acestei dărĭ de sémă. I. P. R.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 30 Noemvre st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4%	103 60
Rentă de hârtiă 5%	93.20
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	151.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	99.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 50
Bonurĭ rurale ungare	104.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.75
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 75
Bonurĭ rurale transilvane	104 60
Bonurĭ croato-slavone	105.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	123 25
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	125.25
Renta de hărtiă austriacă	83.70
Renta de arg. austr.	84 70
Renta de aurŭ austr.	114 20
Losurile din 1860	138 75
Acțiunile băncei austro-ungare	871 —
Act. băncei de creditŭ ung.	297.35
Act. băncei de creditŭ austr.	286.90
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.94
Napoleon-d'orĭ	9.93
Mărcĭ 100 imp. germ.	61.61
Londra 10 Livres sterlinge	125.70

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 7 Noemvre st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	91½	92—
Renta rom. amort. (5%)	93½	94¼
» convert. (6%)	85½	86½
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	34—	35—
Credit fonc. rural (7%)	103½	104—
» „ „ (5%)	87½	88—
» » urban (7%)	101½	102—
» » » (6%)	92—	93—
» » » (5%)	84—	84½
Banca națională a României 500 Lei	1015	1025
Ac. de asig. Dacia-Rom.	268	270
« » » Națională	210	215
Aurŭ contra bilete de bancă	16.—	16.25
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.03—	2.04

Cursulu pieței Brașovŭ

din 22 Noemvre st. n. 1886.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.42	Vênd.	8.44
Argint românesc	»	8.36	»	8.40
Napoleon-d'orĭ	»	9.90	»	9.94
Lire turcescĭ	»	11.22	»	11.25
Imperialĭ	»	10.22	»	10.25
Galbenĭ	»	5.92	»	5.94
Scrisurile fonc. »Albina»	»	100.50	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	117.—	»	118.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Sz. 398/1886.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102 §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balásfalvi kir. járásbiróság 637 és 638 számu végzései által a nagy szebeni Albina hitélintezet Brassói fiokja javára Moldován János ellen 340 frt. 60 kr. tőke, ennek 1886 év januarius hó 15 napjától számitandó 6% kamatai és eddig összesen 63 frt. 05 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag le foglalt és 861 frt. becsült 4 drb. 4 és 5 éves feiér ökör, 2 drb. 5 éves tenén, 20 drb juh, 6 drb 1886-beli bábárány, 2 kocza hatmalacztzal, 1. két éves szürkés kanu, 4. drb 1885 béli öszimalatz, 1 ökör szekér, 1 lószekér, 1 drb 50 vedres hordo, 1 deszkaoldalu törökbuza kas, 1 piros festet asztal, 5 piros szék, 1 fakanapé kihuzo fiokkal, 3 szörágytakaro, 8 párna és 2 tulipános nagy ládéból álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek az 1543/1886 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszinén, vagyis Ohábán alperes lakásán leendő eszközlésére 1886-ik November hó 29-ik napjának délelőtt 11 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel óly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107, §-a értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapitott feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Balásfalván 1886-ik évi november hó 16 napján.

Hát György, kir. birósági végrehajtó.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	4.50	—	—
Predealŭ (	—	9.32	—	—
(	—	—	—	—
Timișŭ	—	9.56	—	—
Brașovŭ (	—	10 29	—	—
(	7.47	—	4.16	—
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5 43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Hașfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighișóra (	11.29	—	9.19	—
(	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediașŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blașiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12,48	—
Teiușŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vințulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2.56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.53	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușiu (	5.30	—	5 56	—
(	—	6 03	—	8.00
Nedeșdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirișŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velințe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
(	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1 23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	--
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.41	2.17	—
Mező-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriș	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeșdu	—	—	4.58	6.24	--
Clușiu (	—	10.28	5.26	6.43	--
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.41	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2.35	—	—	—	12.12
Blașŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copșa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediașŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	--	—	3.03
Sigișóra	5.12	—	—	—	3 49
Hașfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Brașovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	5.45	—	—	—
Timișŭ	—	6.22	—	—	—
Predealŭ (	—	6.47	—	—	--
(	—	—	—	—	—
Bucurescĭ	—	11.45	—	—	—

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.59	—	3.14
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	12.52	—	4.50
Orăștia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10.27
Paulișŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovațŭ	7.59	—	11.25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8.42	—	4.52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4 10	5.45	—
Aradŭ	4 30	6.—	7.04
Glogovațŭ	4.43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulișŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6.28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9.51	10 42	---
Simeria (Piski)	10.35	11.07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12 18	12.29	--
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiușŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) **Petroșenĭ**

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Hațegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Banița	3.05	—	6 41
Petroșenĭ	3.37	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	10 07	—	6.10
Banița	10.48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Hațegŭ	12.42	—	9 01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1 53	—	10.31

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.